

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2092

Vragen van de leden **Van Tongeren** (GroenLinks), **Wassenberg** (PvdD) en **Beckerman** (SP) aan de Minister van Economische Zaken over *het bericht «Netherlands to get first US LNG cargo»* (ingezonden 6 juni 2017).

Antwoord van Minister **Kamp** (Economische Zaken) (ontvangen 14 juni 2017).

Vraag 1

Kent u het bericht «Netherlands to get first US LNG cargo», waarin staat dat rond 7 juni een scheepslading schaliegas de Rotterdamse haven komt binnenvaren?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Is deze schaliegas bedoeld voor de Nederlandse markt? Wat is de exacte bestemming voor dit schaliegas?

Antwoord 2

Het is aan de, mij niet bekende, marktpartij die het gas importeert om in eerste instantie de bestemming van het gas te bepalen, waarna het vervolgens weer kan worden doorverkocht.

Het is daarbij niet te zeggen of het gas bestemd is voor de Nederlandse markt want via het Nederlandse gastransportnet kan het ook naar de ons omringende landen worden getransporteerd. Ook is het mogelijk dat het gas wordt overgeslagen op een andere (veelal kleinere) tanker om bijvoorbeeld te worden vervoerd naar landen aan de Oostzee.

Overigens is het niet 100% zeker dat het om schaliegas gaat, alhoewel de kans daarop groot is omdat deze methode van winning veelvuldig wordt gebruikt in de VS. Ook meer conventionele technieken worden daar echter toegepast. Aan het gas zelf is niet te «zien» of het om schaliegas gaat. Er is geen verschil tussen conventioneel gewonnen aardgas en aardgas dat uit schalies wordt gewonnen met specifieke technieken als fracking. De term

¹ LNG World News, 22 mei 2017, http://www.lngworldnews.com/netherlands-to-get-first-us-lng-cargo/?utm_source=emark&utm_medium=email&utm_campaign=daily-update-lng-world-news-2017-05-23&uid=53990

schaliegas zegt (dus) alleen iets over de aard van het gesteente waaruit het aardgas wordt gewonnen.

Vraag 3

Bent u het ermee eens dat, aangezien de winning van schaliegas in de Verenigde Staten gepaard gaat met grote nadelen (zoals vervuiling van de bodem en drinkwater, het risico op aardbevingen en het lekken van methaan-gas), het onwenselijk is dat er schaliegas wordt gewonnen in de Verenigde Staten?

Antwoord 3

Alhoewel ik bekend ben met de nadelen die verbonden kunnen zijn aan de technieken die worden gehanteerd bij het winnen van gas uit schalies indien deze onjuist of onzorgvuldig worden toegepast en de zorgen daaromtrent ook deel, is het niet aan mij om te bepalen hoe de Verenigde Staten met zijn bodemschatten moet omgaan of om daar een oordeel over te hebben. Landen zijn daarin soeverein. Dit geldt bijvoorbeeld ook in de Europese Unie waar in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie expliciet is vastgelegd dat iedere lidstaat het recht heeft de voorwaarden voor de exploitatie van zijn energiebronnen te bepalen (artikel 194, lid 2).

Vraag 4, 5 en 6

Bent u het ermee eens dat het dan ook onwenselijk is dat er schaliegas uit de Verenigde Staten wordt getransporteerd naar Rotterdam?

Wat zijn de mogelijkheden voor Nederland om dit schaliegas tegen te houden?

Bent u bereid om alles eraan te doen om dit transport tegen te houden?

Antwoord 4, 5 en 6

Dat er meer gas (in de vorm van LNG) uit de Verenigde Staten naar Europa komt, heeft meerdere oorzaken. De eerste LNG exportterminals in de Verenigde Staten komen nu in bedrijf, de bestaande beperkingen op export vanuit de Verenigde Staten zijn en worden opgeheven, de aardgasproductie in de Verenigde Staten stijgt en de Europese vraag naar geïmporteerd gas neemt toe nu de eigen productie afneemt.

Dat er gas vanuit de Verenigde Staten naar Nederland komt, was dan ook te verwachten. Als gevolg van de sterk afgenomen winning uit het Groningenveld dient er meer gas te worden geïmporteerd om te voorzien in de vraag. Dit gas kan via pijpleidingen worden geïmporteerd vanuit landen als Noorwegen en Rusland of in de vorm van LNG uit bijvoorbeeld Qatar of de Verenigde Staten. Weliswaar gaat het daarbij om hoogcalorisch gas terwijl het bij het Groningenveld om laagcalorisch gas gaat, maar er is meer hoogcalorisch gas nodig als gevolg van de veel hogere inzet van de stikstofinstallaties terwijl de resterende vraag naar hoogcalorisch gas ongewijzigd blijft.

Verder staat het marktpartijen in Nederland vrij om gas in te kopen waar en bij wie zij willen. Dit volgt uit de spelregels die gelden op de interne markt en voor het vrije verkeer van goederen. Daarbij zie ik geen reden noch mogelijkheid om een blokkade op te werpen ten aanzien van gas uit de Verenigde Staten of ten aanzien van schaliegas. Ten eerste is zo'n blokkade niet te handhaven want het valt niet vast te stellen uit welk type gesteente en op welke wijze gas dat zich in een transportsysteem bevindt is gewonnen. Dat geldt in veel gevallen ook voor gas dat zich aan boord van een LNG-tanker bevindt. Ten tweede zou zo'n blokkade niet alleen in strijd zijn met de Europese wet- en regelgeving, maar kan dit ook conflicteren met de Europese ambitie om als onderdeel van de Energie Unie te streven naar een grotere diversificatie in de gasvoorziening. Dit onder meer om de afhankelijkheid van Russisch gas te verminderen. Uit de Verenigde Staten afkomstig gas wordt daarbij een belangrijke rol toegedacht. Ten derde zou zo'n blokkade tot gevolg hebben dat een deel van de markt voor gas wordt afgesloten voor Nederlandse marktpartijen. Dit leidt tot een nadeel ten opzichte van concurrenten voor wie een dergelijke blokkade niet geldt.